

## **Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah**

*Sprejela ga je Generalna skupščina Združenih narodov 16. decembra 1966 z resolucijo št. 2200 A (XXI).*

*Veljati je začel 23. marca 1976 v skladu s 49. členom.*

### ***Preambula***

*Države pogodbenice tega Pakta*

*so se v prepričanju*, da pomeni po načelih, razglašeni v Ustanovni listini Združenih narodov, priznanje dostojanstva, ki je prirojeno vsem članom človeške družine, ter priznanje njihovih enakih in neodtujljivih pravic, temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu,

*v spoznanju*, da izvirajo te pravice iz dostojanstva, ki je prirojeno človekovi osebnosti,

*v spoznanju*, da je po Splošni deklaraciji človekovih pravic mogoče doseči ideal svobodnega človeškega bitja, ki uživa državljanske in politične svoboščine in je prosto strahu in revščine, le tedaj, če so ustvarjeni pogoji, ki omogočajo vsakomur, da uživa svoje državljanske in politične pravice ter svoje ekonomske, socialne in kulturne pravice,

*v prepričanju*, da nalaga Ustanovna listina Združenih narodov državam obveznost pospeševati splošno in dejansko spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin,

*in upošteva dejstvo*, da ima posameznik dolžnosti do drugega in do skupnosti, kateri pripada, in da je dolžan zavzemati se za napredek in spoštovanje pravic, ki so priznane v tem Paktu,

### **dogovorile o naslednjih členih:**

#### **I. DEL**

##### **1. člen**

1. Vsi narodi imajo pravico do samoodločbe. S to pravico si svobodno določajo svoj politični status in svobodno zagotavljajo svoj ekonomski, socialni in kulturni razvoj.

2. Da bi dosegli svoje cilje, vsi narodi svobodno razpolagajo s svojimi naravnimi bogastvi in viri, kar pa ne sme biti v škodo obveznostim, ki izvirajo iz mednarodnega ekonomskega sodelovanja, ki temelji na načelu vzajemne koristi in na mednarodnem pravu. Noben narod ne sme biti v nobenem primeru prikrajšan za svoja lastna sredstva za obstoj.

3. Države pogodbenice tega Pakta, vštévši tudi tiste države, ki so odgovorne za upravo nesamoupravnih in skrbniških ozemelj, so dolžne pospeševati uresničevanje pravice narodov do samoodločbe, in spoštovati to pravico v skladu z določbami Ustanovne listine Združenih narodov.

## **II. DEL**

### **2. člen**

1. Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo spoštovale in vsem ljudem, ki so na njihovem ozemlju in pod njihovo pristojnostjo, zagotovile v tem Paktu priznane pravice, brez razlikovanja glede na raso, barvo, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženje, rojstvo ali kakršnokoli drugo okoliščino.

2. Če to še ni določeno z ustreznimi zakoni ali drugimi ukrepi, je vsaka država pogodbenica Pakta dolžna sprejeti nujne ukrepe v skladu s svojimi ustavnimi postopki in določbami tega Pakta za sprejetje takih zakonskih ali drugih ukrepov, ki bi lahko bili potrebni za uresničevanje pravic, priznanih v tem Paktu.

3. Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo

- a) zagotovile vsakomur, ki so mu bile kršene v tem Paktu priznane pravice in svoboščine, učinkovito pravno sredstvo tudi tedaj, kadar je kršitev storila oseba, ki deluje v uradnem svojstvu;
- b) zagotovile, da bodo pristojne sodne, upravne ali zakonodajne oblasti in katerikoli drugi pristojni organi odločali o pravicah osebe, ki vložil pritožbo, in razvili možnosti za sodno varstvo;
- c) zagotovile, da bodo pristojni organi uveljavljali tako zagotovljena pravna sredstva.

### **3. člen**

Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo zagotovile moškim in ženskam enakopravno uživanje vseh državljanskih in političnih pravic, ki so določene v tem Paktu.

### **4. člen**

1. Če izjemna splošna nevarnost ogroža obstanek države in je to objavljeno z uradnim aktom, smejo države pogodbenice tega Pakta ukreniti kaj, kar razveljavlja njihove obveznosti iz tega Pakta, vendar strogo v obsegu, ki ga tako stanje zahteva; pogoj pa je, da taki ukrepi niso neskladni z drugimi obveznostmi, ki jim jih nalaga mednarodno pravo, in da nimajo za posledico diskriminacije, ki bi temeljila le na rasi, barvi, spolu, jeziku, veri ali socialnem poreklu.

2. Prejšnja določba ne dopušča nobenega razveljavljanja 6. in 7. člena, 1. in 2. odstavka 8. člena, 11., 15., 16., in 18. člena tega Pakta.

3. Države pogodbenice tega Pakta, ki izkoristijo pravico iz 1. odstavka, morajo po generalnem sekretarju Združenih narodov nemudoma sporočiti drugim državam pogodbenicam, katere določbe so razveljavile in zakaj so to storile. Po enaki poti jim morajo znova sporočiti, ko taka razveljavitev preneha.

### **5. člen**

1. Nobene določbe tega Pakta ni mogoče razlagati tako, kot da bi dajala kaki državi, skupini ali posamezniku kakršnokoli pravico delati ali storiti karkoli, kar bi imelo namen izpodkopati v tem Paktu priznane pravice in svoboščine ali jih bolj omejiti, kot je to predvideno v njem.

2. Ne priznavata se nobena omejitev in nobena razveljavitev temeljnih človekovih pravic, ki so posamezni državi pogodbenici tega Pakta priznane ali v veljavi po zakonih, konvencijah, predpisih ali običajih, z izgovorom, češ da jih ta Pakt ne priznava ali da jih priznava v manjši meri.

## **III. DEL**

### **6. člen**

1. Vsak človek ima prirojeno pravico do življenja. Ta pravica mora biti z zakonom zaščitena. Nikomur ne sme biti življenje samovoljno vzeto.

2. V državah, v katerih smrtna kazen ni odpravljena, se sme smrtna obsodba izreči le za najhujše zločine, v skladu z zakonodajo, ki je bila v veljavi takrat, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno; sodba tudi ne sme biti v nasprotju z določbami tega Pakta in ne s Konvencijo o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida. Ta kazen se sme izvršiti samo na podlagi pravnomočne sodbe, ki jo je izreklo pristojno sodišče.

3. Kadar pomeni odvzem življenja zločin genocida, velja, da nobena določba tega člena ne daje državi, ki je pogodbenica tega Pakta, pravice, da bi se kakorkoli odtegnila katerikoli obveznosti, ki jo je prevzela po Konvenciji o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida.

4. Vsakdo, ki je obsojen na smrt, ima pravico prositi za pomilostitev ali nadomestitev kazni. Amnestija, pomilostitev ali nadomestitev smrtne kazni se smejo dovoliti v vseh primerih.

5. Smrtna kazen se ne sme izreči za zločine, ki so jih storile osebe, ki še niso dopolnile 18 let, in ne izvršiti nad nosečnicami.

6. Nobena določba tega člena ne sme biti vzeta kot razlog za odlaganje ali preprečitev odprave smrtne kazni v katerikoli državi pogodbenici tega Pakta.

### **7. člen**

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. Še posebej je prepovedano delati na kom brez njegove privolitve medicinske ali znanstvene poskuse.

### **8. člen**

1. Nihče ne sme biti držan v suženjstvu; suženjstvo in trgovina s sužnji v kakršnikoli obliki morata biti prepovedana.

2. Nihče ne sme biti držan v tlačanski odvisnosti.

3.

a) Nihče ne sme biti primoran k prisilnemu ali obveznemu delu;

b) Točke a) iz tega odstavka ni mogoče razlagati tako, kot da bi v državah, v katerih so nekateri zločini lahko kaznovani z zaporom s prisilnim delom, prepovedoval prestajanje kazni prisilnega dela, ki jo je izreklo pristojno sodišče.

c) Za "prisilno ali obvezno delo" se po tem odstavku ne štejejo:

i) kakršnokoli delo ali služba, ki nista predvidena v točki b), ki pa se navadno zahtevata od osebe, zaprte na podlagi redne sodne odločbe ali od osebe, ki je bila pogojno izpuščena iz takega zavora;

ii) katerakoli vojaška služba ali v državah, kjer je priznan ugovor vesti, katerakoli državna služba, ki jo zakon določa za osebe, ki uveljavljajo ugovor vesti;

iii) kakršnakoli služba, ki se zahteva ob višji sili ali nesreči, ki ogroža življenje ali blaginjo skupnosti;

iv) kakršnokoli delo ali služba, ki je del normalnih državljskih dolžnosti.

### **9. člen**

1. Vsak posameznik ima pravico do prostosti in osebne varnosti. Nihče ne sme biti samovoljno prijet ali priprt. Nikomur ne sme biti vzeta prostost, razen iz razlogov in po postopku, kot to določa zakon.

2. Vsakdo, ki je aretiran, mora biti v času aretacije obveščen o razlogih za aretacijo in mora biti brez odlašanja obveščen o obtožbi proti njemu.

3. Vsakdo, ki je aretiran ali mu je vzeta prostost zaradi obtožbe, da je storil kaznivo dejanje, mora biti brez odlašanja izročen sodniku ali uradni osebi, ki jo zakon pooblašča za izvrševanje sodne pristojnosti, in je upravičen do sojenja v razumnem roku, ali pa mora biti izpuščen. Pripor tistih oseb, ki čakajo na sojenje, ne sme biti splošno pravilo, vendar pa sme biti izpustitev na prostost pogojena z zagotovili, da bodo prišle na obravnavo in k vsem drugim procesnim dejanjem in, če je potrebno, na izvršitev sodbe.

4. Vsakdo, ki je aretiran ali priprt in mu je s tem vzeta prostost, ima pravico pritožiti se na sodišče, da slednje brez odlašanja odloči o zakonitosti pripora in odredi izpustitev, če pripor ni zakonit.

5. Vsakdo, ki je bil nezakonito aretiran ali je bil žrtev nezakonitega pripora, ima pravico do odškodnine.

#### **10. člen**

1. Z vsemi osebami, ki jim je vzeta prostost, je treba ravnati človeško in s spoštovanjem dostojanstva, ki je prirojeno človekovi osebnosti.

2.

a) Obtoženci morajo biti, razen v izjemnih primerih, ločeni od obsojencev in mora zanje veljati poseben režim, ki ustreza njihovem statusu neobsojenih oseb;  
b) Mladoletni obtoženci morajo biti ločeni od odraslih in je treba o njihovih primerih odločati kar najhitreje.

3. Kaznovalni režim obsega ravnanje z obsojenci in je njegov glavni cilj njihova prevzgoja in socialna rehabilitacija. Mladoletni prestopniki morajo biti ločeni od odraslih in mora zanje veljati režim, ki ustreza njihovi starosti in njihovem zakonskemu položaju.

#### **11. člen**

Nihče ne sme biti zaprt le zaradi tega, ker ne more izpolniti pogodbene obveznosti.

#### **12. člen**

1. Vsakdo, ki je zakonito na ozemlju kake države, ima na tem ozemlju pravico do svobode gibanja in svobodne izbire prebivališča.

2. Vsakdo ima pravico zapustiti katerokoli državo, vključno s svojo lastno.

3. Zgoraj navedene pravice smejo biti omejene le, če so omejitve z zakonom predvidene, če so potrebne za zaščito nacionalne varnosti, javnega reda, javnega zdravja ali morale, ali pa pravic in svoboščin drugih, in če so te omejitve v skladu z drugimi pravicami, ki jih priznava ta Pakt.

4. Nikomur ne sme biti nezakonito vzeta pravica priti v svojo državo.

#### **13. člen**

Tujec, ki je zakonito na ozemlju države pogodbenice tega Pakta, sme biti izgnan s tega ozemlja le na podlagi sklepa, izrečenega v skladu z zakonom, in mora imeti, razen če temu ne nasprotujejo nujni razlogi nacionalne varnosti, možnost povedati razloge proti izgonu in zahtevati, da njegov primer obravnava pristojni organ ali oseba oz. osebe, ki jih ta organ posebej določi.

#### **14. člen**

1. Pred sodišči so vsi enaki. Vsakdo ima pravico, da se njegov primer pravično in javno obravnava pred pristojnim, neodvisnim in nepristranskim, po zakonu ustanovljenim sodiščem, ki

odloči o utemeljenosti sleherne obtožbe, vložene zoper njega v kazenski zadevi, ali o njegovih civilnih pravicah in obveznostih. Javnost in tisk smeta biti izključena med vso obravnavo ali delom obravnave, če to zahtevajo morala, javni red ali nacionalna varnost v demokratični družbi, če to zahteva zasebno življenje strank, pa tudi, če je sodišče mnenja, da je to absolutno potrebno zaradi posebnih okoliščin primera, ker bi javnost škodovala interesom pravice; vendar pa mora biti vsaka v kazenski ali civilni zadevi izrečena sodba javna, razen če terjajo mladoletnikove koristi drugačno ravnanje ali če se razprava nanaša na spor o zakonski zvezi ali na skrbništvo nad otroki.

2. Vsakdo, ki je obtožen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni v skladu z zakonom spoznan za krivega.

3. Vsakomur, ki je obtožen kaznivega dejanja, morajo biti ob popolni enakopravnosti zajamčene te minimalne pravice:

- a) da ga takoj in podrobno seznanijo, v jeziku, ki ga razume, z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremeni;
- b) da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe in da komunicira z zagovornikom, ki si ga sam izbere;
- c) da se mu sodi brez neupravičenega odlašanja;
- d) da se brani sam ali z zagovornikom po lastni izbiri, ali, če nima dovolj sredstev za plačilo zagovornika, da ga dobi brezplačno, če to zahtevajo interesi pravice;
- e) da zaslišuje oziroma zahteva zaslišanje obtežilnih prič in da doseže navzočnost in zaslišanje prič v njegovo korist pod enakimi pogoji, kot veljajo za obtežilne priče;
- f) da ima brezplačno pomoč tolmača, če ne razume ali ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem; in
- g) pravico, ne biti prisiljen, da bi pričal zoper sebe ali priznal krivdo.

4. V postopku proti mladoletnikom je treba upoštevati njihovo starost in koristi njihove prevzgoje.

5. Vsakdo, ki je obsojen zaradi kaznivega dejanja, ima v skladu z zakonom pravico zahtevati, da višjestopenjsko sodišče preizkusi odločbo o krivdi in obsodbo.

6. Če je dokončno izrečena kazenska obsodba pozneje razveljavljena ali je obsojenec pomiloščen zato, ker novo ali pozneje odkrito dejstvo dokazuje, da je šlo za sodno zmoto, mora biti tistemu, ki je na podlagi te obsodbe prestal kazen, v skladu z zakonom povrnjena škoda, razen če se dokaže, da je povsem sam ali deloma sam kriv, da neznano dejstvo ni bilo pravočasno odkrito.

7. Nihče ne sme biti preganjan ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil že oproščen krivde ali obsojen s pravnomočno sodbo po zakonu ali kazenskem postopku katerekoli države.

## 15. člen

1. Nihče ne sme biti obsojen zaradi dejanj ali opustitev, ki ob storitvi po domačem ali mednarodnem pravu niso veljale za kaznivo dejanje. Prav tako mu ne sme biti izrečena strožja

kazen od tiste, ki bi mu bila izrečena takrat, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Če določi zakon po storitvi kaznivega dejanja milejšo kazen, mora biti storilec tega deležen.

2. Določbe tega člena ne nasprotujejo temu, da bi bil kdorkoli obsojen ali kaznovan zaradi dejanja storitve ali opustitve, ki je v času, ko je bilo storjeno, veljalo za kaznivo dejanje po splošnih pravnih načelih, priznanih v mednarodni skupnosti.

#### **16. člen**

Vsakdo ima pravico, da mu je povsod priznana pravna osebnost.

#### **17. člen**

1. Nikomur se ne sme nihče samovoljno ali nezakonito vmešavati v zasebno življenje, v družino, v stanovanje ali dopisovanje ali nezakonito napadati njegovo čast in ugled.

2. Vsakdo ima pravico do zakonskega varstva pred takim vmešavanjem ali pred takimi napadi.

#### **18. člen**

1. Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi. Ta pravica vsebuje svobodo imeti ali sprejeti vero ali prepričanje, po svoji izbiri in svobodo izražati svojo vero ali prepričanje posamično ali v skupnosti z drugimi, javno ali zasebno, z bogoslužjem, izpolnjevanjem verskih in ritualnih obredov in poučevanjem.

2. Nihče ne sme biti prisiljen k nečemu, s čimer bi bila kršena njegova pravica imeti ali sprejeti vero ali prepričanje po lastni izbiri.

3. Glede svobodnega izražanja vere ali prepričanja so dopustne le tiste omejitve, ki jih določa zakon, in so potrebne za zavarovanje javne varnosti, reda, zdravja ali morale, ali pa temeljnih pravic in svoboščin drugih.

4. Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo spoštovati pravico staršev, oz. zakonitih skrbnikov, da svojim otrokom zagotovijo tisto versko in moralno vzgojo, ki je v skladu z njihovim lastnim prepričanjem.

#### **19. člen**

1. Nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojih mnenj.

2. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja; s to pravico je mišljeno svobodno iskanje, sprejemanje in širjenje vsakovrstnih informacij in idej, ne glede na državne meje, v ustni, pisni, tiskani ali umetniški obliki ali na katerikoli drug svobodno izbran način.

3. Uveljavljanje svoboščin iz 2. točke tega člena obsega posebne dolžnosti in posebno odgovornost. Zato sme biti podvrženo določenim omejitvam, ki pa morajo biti izrecno določene z zakonom in potrebne:

- a) zaradi spoštovanja pravic in ugleda drugih;
- b) zaradi zaščite nacionalne varnosti ali javnega reda, javnega zdravja ali morale.

## **20. člen**

1. Vsakršno propagiranje vojne mora biti z zakonom prepovedano.
2. Vsako hujskanje k nacionalnemu, rasnemu ali verskemu sovraštvu, ki bi pomenilo spodbujanje k diskriminaciji, sovražnosti ali nasilju, mora biti z zakonom prepovedano.

## **21. člen**

Priznava se pravica do mirnega zbiranja. Glede te pravice so možne le tiste omejitve, ki jih določa zakon in so v demokratični družbi v interesu nacionalne in javne varnosti ter javnega reda ali varstva javnega zdravja ali morale, ali pa varstva pravic in svoboščin drugih.

## **22. člen**

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega združevanja z drugimi, vključno s pravico ustanavljati sindikate in se jim pridružiti za zavarovanje svojih interesov.
2. Glede te pravice so možne le tiste omejitve, ki jih določa zakon in so v demokratični družbi potrebne v interesu nacionalne in javne varnosti ter javnega reda ali varstva javnega zdravja ali morale, ali pa pravic in svoboščin drugih. Ta člen tudi ni ovira za zakonske omejitve, ki veljajo glede te pravice za člane oboroženih sil in policije.
3. Nobena določba tega člena ne daje državam pogodbenicam Konvencije št. 87 o sindikalnih svoboščinah in varstvu sindikalnih pravic, ki jo je leta 1948 sprejela Mednarodna organizacija dela, pravice, da bi smele sprejeti take zakonodajne ukrepe ali izvrševati zakon tako, da bi bila prizadeta jamstva, določena v tej Konvenciji.

## **23. člen**

1. Družina je naravni in temeljni sestavni del družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva.
2. Pravica do sklenitve zakonske zveze in ustanovitve družine mora biti priznana moškim in ženskam, ko dorastejo za poroko.
3. Vsaka zakonska zveza se sme skleniti samo s svobodno in polno privolitvijo obeh bodočih zakoncev.



4. Države pogodbenice tega Pakta morajo z ustreznimi ukrepi zagotoviti enakost zakoncev v pravicah in dolžnostih glede zakonske zveze med njenim trajanjem in ob razvezi. Če pride do razveze, poskrbijo za ukrepe, ki so potrebni za varstvo otrok.

#### **24. člen**

1. Vsak otrok ima brez diskriminacije, ki bi temeljila na rasi, barvi, spolu, jeziku, veri, narodnem ali socialnem poreklu, premoženju ali rojstvu pravico, da mu njegova družina, družba in država izkazuje varstvo, ki ga zahteva njegova mladoletnost.

2. Vsak otrok mora biti takoj po rojstvu vpisan v rojstno matično knjigo in dobiti ime.

3. Vsak otrok ima pravico pridobiti si državljanstvo.

#### **25. člen**

Vsak državljan ima brez kakršnekoli v 2. členu omenjene diskriminacije in brez nerazumnih omejitev pravico in možnost:

- a) sodelovati pri upravljanju javnih zadev, bodisi neposredno ali po svobodno izbranih predstavnikih;
- b) voliti, biti voljen na periodičnih, resničnih, splošnih, enakopravnih in tajnih volitvah, ki zagotavljajo volilcem svobodno izražanje volje;
- c) biti pod enakimi splošnimi pogoji sprejet v javne službe svoje države.

#### **26. člen**

Vsi so pred zakonom enaki in imajo brez kakršnekoli diskriminacije pravico do enakega zakonskega varstva. V tem smislu mora zakon prepovedovati sleherno diskriminacijo in zagotavljati vsem enako in učinkovito varstvo pred kakršnimkoli razlikovanjem, zlasti na podlagi rase, barve, spola, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja, narodnega ali socialnega porekla, rojstva ali kakršnekoli druge okoliščine.

#### **27. člen**

V tistih državah, v katerih živijo etnične, verske ali jezikovne manjšine, osebam, ki pripadajo takim manjšinam, ne bo odvzeta pravica, da skupaj z drugimi člani svoje skupine uživajo svojo lastno kulturo, izpovedujejo in prakticirajo svojo vero ali uporabljajo svoj lasten jezik.

### **IV. DEL**

#### **28. člen**

1. Ustanovi se Odbor za človekove pravice (v nadaljevanju: Odbor). Odbor, ki ga sestavlja 18 članov, izpolnjuje spodaj navedene naloge.

2. Odbor sestavljajo državljani držav pogodbenic tega Pakta; to morajo biti osebe z visokimi moralnimi kvalitetai in priznana strokovnostjo na področju človekovih pravic, pri čemer je treba upoštevati koristnost sodelovanja določenega števila oseb s pravniškimi izkušnjami.

3. Člani Odbora so voljeni in delajo v osebni svojstvu.

### **29. člen**

1. Člani Odbora se volijo s tajnim glasovanjem s spiska kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje iz 28. člena tega Pakta in ki jih v ta namen predlagajo države pogodbenice Pakta.

2. Vsaka država pogodbenica tega Pakta sme predlagati največ dve osebi. Ti dve osebi morata biti njena državljana.

3. Ista oseba je lahko ponovno predlagana za člana Odbora.

### **30. člen**

1. Prve volitve morajo biti najpozneje 6 mesecev po tem, ko začne veljati ta Pakt.

2. Najmanj štiri mesece pred vsakimi volitvami v Odbor, razen če gre za volitve na izpraznjeno mesto, ki mu je bilo prijavljeno v skladu s 34. členom tega Pakta, generalni sekretar Združenih narodov pisмено povabi države pogodbenice tega Pakta, naj v treh mesecih določijo kandidate, ki jih predlagajo za člane Odbora.

3. Generalni sekretar Združenih narodov sestavi abecedni seznam vseh tako predlaganih, pri čemer navede, katere države pogodbenice so jih predlagale, in ga najmanj mesec dni pred vsakimi volitvami sporoči državam pogodbenicam tega Pakta.

4. Člani Odbora se volijo na sestanku držav pogodbenic, ki ga skliče generalni sekretar Združenih narodov na sedežu Združenih narodov. Na tem sestanku, na katerem sta za sklepčnost potrebni dve tretjini držav pogodbenic Pakta, so za člane Odbora izvoljeni tisti kandidati, ki dobijo največ glasov in absolutno večino glasov predstavnikov navzočih držav pogodbenic, ki glasujejo.

### **31. člen**

1. V Odboru sme biti en sam državljan iste države.

2. Pri volitvah v Odbor je treba upoštevati pravično geografsko razporeditev članov in zastopanost raznih oblik civilizacije ter glavnih pravnih sistemov.

### **32. člen**

1. Člani Odbora so izvoljeni za štiri leta. Če so vnovič predlagani, so lahko znova izvoljeni. Devetim članom izmed tistih, ki bodo izvoljeni na prvih volitvah, pa izteče mandat po dveh letih;

takoj po prvih volitvah določi predsednik sestanka omenjenega v 4. odstavku 30. člena z žrebom imena teh devetih članov.

2. Po izteku mandata se opravijo volitve v skladu s prejšnjimi členi tega dela Pakta.

### **33. člen**

1. Če je kak član Odbora po splošnem mnenju drugih članov nehal opravljati svoje funkcije iz kakega drugega razloga, razen zaradi začasne odsotnosti, obvesti predsednik Odbora o tem generalnega sekretarja Združenih narodov, ki tedaj objavi, da je njegovo mesto izpraznjeno.

2. Če član Odbora umre ali odstopi, predsednik o tem takoj obvesti generalnega sekretarja Združenih narodov, ki tedaj objavi, da je to mesto od dneva smrti ali odstopa izpraznjeno.

### **34. člen**

1. Kadar je izpraznjeno mesto objavljeno po 33. členu tega Pakta in mandat člana, ki ga je treba nadomestiti, ne poteče v šestih mesecih od dneva, ko je to objavljeno, obvesti generalni sekretar Združenih narodov o tem pogodbenice tega Pakta; te lahko nato v dveh mesecih določijo kandidata po 29. členu tega Pakta, da se izpraznjeno mesto zasede.

2. Generalni sekretar Združenih narodov sestavi abecedni seznam vseh tako predlaganih oseb in ga pošlje državam pogodbenicam tega Pakta. Volitve na izpraznjeno mesto se opravijo v skladu z ustreznimi določbami tega dela Pakta.

3. Vsak član Odbora, ki je izvoljen na mesto, za katero je bilo v skladu s 33. členom objavljeno, da je izpraznjeno, zaseda v Odboru vse do dneva, ko bi sicer potekel mandat članu, katerega mesto v Odboru se je izpraznilo po določbah omenjenega člana.

### **35. člen**

Članom Odbora se z odobritvijo Generalne skupščine Združenih narodov izplačujejo nagrade iz sredstev Združenih narodov ob pogojih, ki jih določi Generalna skupščina glede na pomembnost funkcij v Odboru.

### **36. člen**

Generalni sekretar Združenih narodov daje Odboru na razpolago potrebno osebje in potrebna materialna sredstva za učinkovito opravljanje funkcij, ki so mu zaupane na podlagi tega Pakta.

### **37. člen**

1. Generalni sekretar Združenih narodov skliče člane Odbora na prvi sestanek na sedežu Združenih narodov.

2. Po svojem prvem sestanku se Odbor sestaja v vseh primerih, ki so določeni v pravilih postopka.

3. Redne sestanke ima Odbor na sedežu Združenih narodov ali v Uradu Združenih narodov v Ženevi.

### **38. člen**

Preden nastopi svoje funkcije, se mora vsak član Odbora na javni seji slovesno zavezati, da bo opravljal funkcije popolnoma nepristransko in vestno.

### **39. člen**

1. Odbor si izvoli svoj biro za dve leti. Člani biroja so lahko znova izvoljeni.

2. Odbor si predpiše svoja pravila postopka. Ta pravila morajo vsebovati med drugim naslednji določili:

- a) da je za sklepčnost potrebno 12 članov;
- b) da Odbor sklepa z večino glasov navzočih članov.

### **40. člen**

1. Države pogodbenice tega Pakta se zavezujejo, da bodo poročale o svojih ukrepih za uresničevanje v tem Paktu priznanih pravic, kot tudi o uspehih, ki so jih dosegle pri njihovem uresničevanju, in sicer:

- a) v enem letu od dneva, ko začne veljati Pakt za posamezno državo pogodbenico,
- b) nato pa vselej, kadar tako zahteva Odbor.

2. Vsa poročila predložijo države pogodbenice tega Pakta generalnemu sekretarju Združenih narodov, ta pa jih pošilja nato Odboru v obravnavo. V poročilih je treba navesti morebitne faktorje in težave, ki ovirajo uveljavljanje določb tega Pakta.

3. Generalni sekretar Združenih narodov lahko pošlje po posvetovanju z Odborom prizadetim specializiranim agencijam kopijo vsakega dela poročil, ki se utegne nanašati na področje njihove pristojnosti.

4. Odbor proučuje poročila, ki mu jih pošiljajo države pogodbenice tega Pakta. Državam pogodbenicam pošilja svoja lastna poročila ter take splošne komentarje, ki se mu zdijo primerni. Prav tako lahko pošilja te komentarje s kopijami poročil, ki jih je prejel od držav pogodbenic tega Pakta, tudi Ekonomskemu in socialnemu svetu.

5. Države pogodbenice tega Pakta lahko pošljejo Odboru pripombe k vsakemu komentarju, ki so ga dobile od njega po 4. členu odstavku tega člena.

## 41. člen

1. Vsaka država pogodbenica tega Pakta lahko na podlagi tega člena vsak čas izjavi, da priznava Odboru pristojnost sprejemati in obravnavati sporočila, v katerih ena država trdi, da neka druga država pogodbenica ne izpolnjuje svojih obveznosti iz tega Pakta. Sporočila, predložena po tem členu, sme Odbor sprejemati in obravnavati le, če izvirajo od države pogodbenice, ki je dala izjavo, s katero je tudi sama zase priznala njegovo pristojnost. Odbor ne sme sprejeti sporočila od države pogodbenice, ki ni dala take izjave. Za sporočila, sprejeta v skladu s tem členom, pa velja naslednji postopek:

a) Če je kakšna država pogodbenica tega Pakta mnenja, da neka druga država pogodbenica ne upošteva njegovih določb, jo sme pisмено opozoriti na to vprašanje. V treh mesecih od sprejema sporočila mora država, kateri je bilo sporočilo poslano, dati državi, ki ga je poslala, pojasnilo ali kakršnokoli drugo pisμένο izjavo, s katero pojasnjuje vprašanja in ki vsebuje, če je to mogoče in koristno, sporočila o njenih domačih postopkih in pravnih sredstvih, ki so bila v tej zadevi že uporabljena, ki je njihova uporaba v teku ali pa so lahko še uporabljena.

b) Če v šestih mesecih od dneva, ko je država prejemnica sporočila prejela prvotno sporočilo, vprašanje ni rešeno v zadovoljstvo obeh prizadetih držav pogodbenic, ima tako prva kot druga pravico predložiti zadevo Odboru, s tem da to sporoči Odboru in drugi državi.

c) Odbor sme odločati o zadevi, ki mu je predložena le, če ugotovi, da so bila po splošno priznanih načelih mednarodnega prava uporabljena in izčrpana vsa notranja pravna sredstva, ki so bila na razpolago. To pravilo pa ne velja v primerih, v katerih je uporaba pravnih sredstev podvržena nerazumnemu zavlačevanju.

d) Odbor izključi javnost s svojih sej, kadar obravnava sporočila, o katerih govori ta člen.

e) S pridržkom določb iz točke c) daje Odbor prizadetim državam pogodbenicam na razpolago svoje dobre usluge, da bi se dosegla sporazumna rešitev vprašanja, ki bo temeljila na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih priznava ta Pakt.

f) Odbor lahko od prizadetih držav pogodbenic, omenjenih v točki b), zahteva katerokoli relevantno informacijo v zvezi z vsako predloženo zadevo.

g) Prizadete, v točki b) omenjene države pogodbenice, imajo pravico biti zastopane v Odboru, ko ta obravnava zadevo in mu dajati pisne ali ustne pripombe.

h) Odbor mora v dvanajstih mesecih, računano od dneva, ko je prejel omenjeno sporočilo iz točke b), predložiti svoje poročilo. Pri tem se v primeru:

i) če je dosežena rešitev v skladu z določbami točke e), v svojem poročilu omeji na kratko navedbo dejstev in dosežene rešitve;

ii) če ni dosežena rešitev v skladu z določbami točke e), v svojem poročilu omeji na kratko navedbo dejstev in mu priloži besedilo pismenih pripomb ter zapisnike o ustnih pripombah, ki so jih dale prizadete države.

Poročilo o vsaki zadevi dobijo tudi zainteresirane države pogodbenice.

2. Določbe tega člena začnejo veljati, ko poda deset držav pogodbenic tega Pakta izjavo, predvideno v 1. odstavku tega člena. Omenjeno izjavo deponirajo pri generalnem sekretarju Združenih narodov, ta pa pošlje njeno kopijo drugim državam pogodbenicam.

Izjavo lahko vsak čas umaknejo s pisмено notifikacijo, ki jo pošljejo generalnemu sekretarju. Tak umik pa ne vpliva na obravnavanje vprašanj, ki so predmet na podlagi tega člena že poslanega sporočila; nobeno drugo sporočilo kake države pogodbenice pa ne more biti sprejeto potem, ko je generalni sekretar obveščen o umiku izjave, če ne da prizadeta pogodbenica nove izjave.

## **42. člen**

1.

a) Če vprašanje, ki je bilo predloženo Odboru v skladu z 41. členom tega Pakta, ni rešeno v zadovoljstvo prizadetih držav pogodbenic, sme Odbor z njihovim poprejšnjim soglasjem določiti ad hoc pravno komisijo (v nadaljevanju: Komisija). Komisija da prizadetim državam pogodbenicam na razpolago svoje dobre usluge, da bi se dosegla prijateljska rešitev vprašanja, ki bo temeljila na spoštovanju tega Pakta.

b) Komisijo sestavlja pet članov, imenovanih s soglasjem prizadetih držav pogodbenic. Če se te ne morejo v treh mesecih sporazumeti o celotnem ali delnem sestavu Komisije, izvoli Odbor z dvotretjinsko večino vseh članov izmed svojih članov tiste člane Komisije, o katerih se zainteresirane države pogodbenice niso mogle zediniti.

2. Člani Komisije zasedajo v osebнем svojstvu. To ne smejo biti državljani prizadetih držav pogodbenic, ne državljani države, ki ni pogodbenica tega Pakta in ne državljani države, ki ni dala izjave po 41. členu tega Pakta.

3. Komisija si izvoli predsednika in si sama predpiše svoja pravila postopka.

4. Komisija ima svoje sestanke praviloma na sedežu Združenih narodov ali v Uradu Združenih narodov v Ženevi. Lahko pa se sestane tudi v kateremkoli drugem ustreznem kraju, ki ga določi sama v soglasju z generalnim sekretarjem Združenih narodov in s prizadetimi državami pogodbenicami.

5. Tudi Sekretariat iz 36. člena tega Pakta nudi svoje usluge komisijam, imenovanim na podlagi tega člena.

6. Podatke, ki jih dobi in pregleda, daje Odbor na razpolago Komisiji; ta pa lahko zahteva od prizadetih držav pogodbenic, da predložijo katerokoli drugo relevantno informacijo.

7. Potem ko z vseh vidikov obravnava vprašanje, najpozneje pa v dvanajstih mesecih od dneva, ko ji je bilo predloženo, poda Komisija poročilo predsedniku Odbora, ta pa ga pošlje prizadetim državam pogodbenicam:

- a) če Komisija ne more v dvanajstih mesecih dokončati obravnave zadeve, opiše v svojem poročilu na kratko le, kako daleč je prišla z obravnavanjem;
- b) če je dosegla prijateljsko rešitev zadeve, ki temelji na spoštovanju v tem Paktu priznanih človekovih pravic, se Komisija v svojem poročilu omeji na kratko navedbo dejstev in dosežene rešitve;
- c) če ni bila dosežena rešitev po določitih točke b), mora poročilo Komisije vsebovati njene ugotovitve o vseh vprašanjih in dejstvih, ki so relevantna v sporu med prizadetima državama, kakor tudi svoje poglede na možnosti prijateljske rešitve zadeve. To poročilo vsebuje tudi pisne pripombe in zapisnik o ustnih pripombah, ki so jih dale prizadete države pogodbenice;
- d) če predloži Komisija poročilo po določbi točke c), sporočijo prizadete države pogodbenice predsedniku Odbora v treh mesecih od prejema poročila, ali se z njim strinjajo ali ne.

8. Določbe tega člena je treba razumeti tako, da ne škodujejo pristojnostim Odbora po 41. členu tega Pakta.

9. Stroške članov Komisije si delijo v enakih delih prizadete države pogodbenice po predračunu, ki ga napravi generalni sekretar Združenih narodov.

10. Generalni sekretar Združenih narodov je pooblaščen, da po potrebi izplača članom Komisije stroške, še preden jih prizadete države pogodbenice po 9. točki tega člena povrnejo.

#### **43. člen**

Člani Odbora in člani ad hoc spravnih komisij, ki so lahko ustanovljene po 42. členu tega Pakta, imajo pravico do olajšav, privilegijev in imunitet, ki se priznavajo strokovnjakom v misiji Združenih narodov po ustreznih členih Konvencije o privilegijih in imunitetah Združenih narodov.

#### **44. člen**

Določbe za izpolnjevanje tega Pakta se uporabljajo brez škode za postopke, predpisane na področju človekovih pravic s konstitutivnimi instrumenti ali konvencijami Združenih narodov ali specializiranih agencij in ne onemogočajo državam pogodbenicam tega Pakta uporabe drugih postopkov za reševanje spora v skladu s splošnimi ali posebnimi sporazumi, ki veljajo med njimi.

#### **45. člen**

Odbor predloži vsako leto Generalni skupščini Združenih narodov po Ekonomskem in socialnem svetu letno poročilo o svojem delu.

## **V. DEL**

### **46. člen**

Nobene določbe tega Pakta ni mogoče razlagati tako, da bi bile z njo prizadete določbe Ustanovne listine Združenih narodov in statotov specializiranih agencij, v katerih so določene dolžnosti raznih organov Združenih narodov in specializiranih agencij glede zadev, na katere se nanaša ta Pakt.

### **47. člen**

Nobene določbe tega Pakta ni mogoče razlagati tako, da bi bila z njo prizadeta vsem narodom lastna pravica, da uživajo ter popolnoma svobodno uporabljajo svoja naravna bogastva in vire.

## **VI. DEL**

### **48. člen**

1. Ta Pakt je odprt za podpis vsaki državi članici Združenih narodov ali članici kake njene specializirane agencije, vsaki državi pogodbenici Statuta Meddržavnega sodišča ter vsaki državi, ki jo Generalna skupščina povabi, naj postane pogodbenica tega Pakta.
2. Ta Pakt mora biti ratificiran. Ratifikacijske listine se deponirajo pri generalnem sekretarju Združenih narodov.
3. Ta Pakt je odprt za pristop vsaki državi, ki je omenjena v 1. odstavku tega člena.
4. Država pristopi k Paktu tako, da deponira listino pri generalnem sekretarju Združenih narodov.
5. Generalni sekretar Združenih narodov obvesti vse države, ki so podpisale ta Pakt ali k njemu pristopile, o deponiranju vsake ratifikacijske ali pristopne listine.

### **49. člen**

1. Ta Pakt začne veljati tri mesece po dnevu, ko prejme generalni sekretar Združenih narodov petintrideseto ratifikacijsko ali pristopno listino.
2. Za vsako državo, ki ratificira ta Pakt ali k njemu pristopi po deponiranju petintridesete ratifikacijske ali pristopne listine, začne Pakt veljati tri mesece po deponiranju njene ratifikacijske ali pristopne listine.

### **50. člen**



Določbe tega Pakta veljajo brez kakršnekoli omejitve ali izjeme za vse enote, ki so sestavni del federativnih držav.

### **51. člen**

1. Vsaka država pogodbenica Pakta lahko predlaga amandma in ga izroči generalnemu sekretarju Združenih narodov. Generalni sekretar pošlje nato vsak predlagani amandma državam pogodbenicam tega Pakta in jih zaprosi, naj izjavijo, ali želijo sklic konference držav pogodbenic, ki naj bi razpravljala ali glasovala o predlogih. Če se izjavi za tak sklic najmanj tretjina držav pogodbenic, skliče generalni sekretar konferenco pod okriljem Združenih narodov. Vsak amandma, ki je sprejet z večino držav, ki so bile na konferenci navzoče in so glasovale, je treba predložiti v odobritev Generalni skupščini Združenih narodov.

2. Amandmaji začnejo veljati, ko jih odobri Generalna skupščina Združenih narodov in sprejmeta po svojih ustavnih postopkih dve tretjini držav pogodbenic tega Pakta.

3. Ko začnejo veljati, so amandmaji obvezni za države pogodbenice, ki so jih sprejele; druge države pogodbenice pa ostanejo zavezane z določili tega Pakta, kot tudi z vsakim prejšnjim amandmajem, ki so ga sprejele.

### **52. člen**

Ne glede na sporočila iz 5. odstavka 48. člena tega Pakta obvesti generalni sekretar Združenih narodov vse države iz 1. odstavka omenjenega člena:

- a) o podpisih, ratifikacijah in pristopih v skladu z 48. členom;
- b) o datumu uveljavitve tega Pakta v skladu z 49. členom in o datumu uveljavitve kateregakoli amandmaja v skladu z 51. členom.

### **53. člen**

1. Ta Pakt je v angleškem, francoskem, kitajskem, ruskem in španskem besedilu, ki so enako avtentična, deponiran v arhivu Združenih narodov.

2. Generalni sekretar Združenih narodov pošlje vsem v 48. členu tega Pakta navedenim državam njegovo overjeno kopijo.